

Asia: VN/1660/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (valtioneuvoston asetus) - ruotsinkielinen käännös lisätty

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa luonnoksesta luonnonsuojeluasetukseksi (valtioneuvoston asetus).

Asetus liittyy pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteeseen luonnonsuojelulain uudistamiseksi. Asetus annettaisiin uuden luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla. Asetuksessa säilyisivät luonnonsuojelun seuranta, luonnonsuojeluohjelmaa, Natura 2000 –alueeseen vaikuttavasta toimenpiteestä annettava ilmoitusta, suojeltuja luontotyyppisiä eliölajien rauhoittamista, uhanalaisia ja erityisesti suojeltavia eliölajeja, Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja sekä luonnonsuojelualueiden hankintaa ja korvausten jaksottamista koskevat pykälät, joista osaa kuitenkin päivitetäisiin hieman. Uusia pykäläiä asetuksessa olisivat luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman laatiminen, tiukasti suojellut luontotyypit sekä toistuvasti samaa pesää käyttävät eläinlajit, jotka luettelaisiin asetuksessa. Asetuksen liitteisiin tehtäisiin vähäisiä muutoksia.

Luonnonsuojelulain luonnoksesta antamassaan lausunnossa (VN/12128/2019, 07.09.2021: MV/9/03.00.00/2021) Museovirasto toi esille ajatuksen, että kulttuuriperintöarvojen, rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön huomioiminen luontotyyppien suojelussa ja hoidossa vahvistaa elinympäristöjen ja maiseman ajallista ulottuvuutta ja monimuotoisuutta, mikä on myös valtakunnallisen kulttuuriympäristöstrategian tavoitteiden mukaista.

Uhanalaisten elinympäristöjen ennallistamiseen ja hoitoon tähtäävästä Helmi -ohjelmasta antamassaan lausunnossa (VN/6736/2020, 8.6.2020 MV/3/03.00.00/2020) Museovirasto toi esille, että perinnebiotooppikäsitys tulee avata uudelleen siten että sillä on yhteys myös muihin kuin perinteisen maatalouden tuottamiin ympäristöihin.

Lausunnossaan luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035 (VN/21836/2021, 26.01.2023 MV/19/05.00.00/2022) Museovirasto toi esille, että luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja kulttuuriympäristöjen suojelun tavoitteet ovat useimmiten samansuuntaisia ja mahdollisten ristiriitojen välttämiseksi tulee vahvistaa ennakoivaa vuorovaikutusta ennallistamistoimien suunnittelijoiden ja kulttuuriympäristötoimijoiden välillä. Euroopan neuvoston Eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa (SopS 14/2006) maisemat nähdään olennaisena osana ihmisten ympäristöä, yhteistä kulttuuri- ja luonnonperinnön monimuotoisuutta sekä identiteetin perustaa.

1 § Luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman laatiminen

Museovirasto pitää tärkeänä, että luonnon monimuotoisuusstrategian ja toimintaohjelman (ml. maisemanhoitoalueet) laadinnassa on mukana myös kulttuuriperintöalan, kuten museolain 7 §:n 2 mom kulttuuriympäristötehtävää hoitavan alueellisen vastuumuseon edustajia. Maisemien säilyminen ja suojelu edistävät osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja ovat myös osa rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä.

2 § Luonnonsuojeluohjelma

Joissakin tapauksissa luonnonsuojelualueelle sijoittuvalla muinaisjäännöksellä voi olla suurikin merkitys (esim. maailmanperintö tai muu valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös (VARK-kohde)). Näin ollen Museovirasto pitää välttämättömänä, että suojelualueiden perustamisen yhteydessä riittävällä tavalla huomioidaan myös nämä kulttuuri-intressit.

Uusien suojelualueiden perustamiseen ja suojelua tukevien alueiden tunnistamiseen tulisi liittää selvitys paitsi sen taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista myös selvitys kulttuurisista vaikutuksista. Esimerkiksi kulttuurisen kestävyuden näkökulmasta metsissä ja vesistöissä sijaitsevat arkeologiset muinaisjäännökset voivat osaltaan tukea suojelua, jolloin samalla myös maamme vanhin arkeologinen kulttuuriperintö olisi turvattu tulevillekin sukupolville.

3 § Luonnonsuojelun seurannan järjestäminen

Monilla luonnonsuojelualueilla on muinaismuistolain (295/1963) tarkoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä, joihin voi kohdistua niin tutkimus- kuin hoitointressejä. Museovirasto ja museolain (314/2019) mukaisesti alueelliset vastuumuseot valvovat muinaismuistolain noudattamista. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain 1§ suojeltavia ja kaikenlainen

niihin kajoaminen on kielletty. Museovirasto voi hakemuksesta myöntää kiinteälle muinaisjäännökselle 10 §:n mukaisen tutkimus- ja hoitoluvan sekä 11 §:n mukaisen kajoamisluvan.

5 § Suojellut luontotyytit

Luettelossa mainitut tyytit Lehdesniityt ja kedot ovat ihmistoiminnan tuloksena syntyneitä perinnebiotooppeja. Kalkkikallioihin liittyy usein merkkejä ja jäänteitä muinaisesta ihmistoiminnasta (kalkkilouhokset, kalkkiuunit). Museovirasto katsoo, että luonnonsuojelualueiden perustamisratkaisujen (laki, asetus, päätös) yhteydessä ratkaisua valmisteleva viranomais on yhteydessä Museovirastoon tai museolain 7 §:n 2 mom kulttuuriympäristötehtävää hoitavaan alueelliseen vastuumuseoon, jotta voidaan arvioida, miten muinaismuistolain 10 §:ssä tarkoitetut tutkimus- ja hoitotoimenpiteet yhteensovitetään suojelualueen suojeluintressin kanssa.

Asetuksen vaikutuksista saamelaiden kulttuuriperintöön lausuu Saamelaiskäräjät.

Salmela Ulla
Museovirasto

Soininen Olli
Museovirasto - Kulttuuriympäristöpalvelut